Цана асобнага нумару 20 гр.

Opłatę pocztową uiszczono ryczałtem.

НАША ПРАЎДА

Выходзіць два разы у тыдзень.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Віленская вул. 12—6 (Wileńska 12. m. 6) Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 гадз. штодня, апрача сьвяточных дзён. Адміністр. ад 9 да 3.

Падпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты 1 зл. 50 гр. Для заграніцы ўдвая даражэй. Перамена адрэса 30 гр.

Няпрынятыя ў друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукаванага залежыць ад Рэдакцыі.

Цана абвестак: перад тэкстам 25 грош., сярод тэксту 20 грошы і на 4 стр. 15 гр. за радок пэтыту ў 1 шпальту.

№ 16 Вільня, Субота 28-га траўня 1927 г. Год I

БЕЛАРУСЫ МЕСТА ВІЛЬНІ!

Гатуйцеся да выбарау у мястовую раду. Тлумачце сваім сябром і знаёмым, што беларускія работнікі і працоуная інтэлігенцыя йдудь пад сьцягам **Работніцкага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту Сацыялістычных Партыяу і Прафэсыянальных Саюзау**, у склад якога увайшоу і наш **Белар. Выбарны Камітэт.**

Дыфэрэнцыяцыя.

У меру таго, як беларускі рух расьце і прымае ўсё больш масавы характар, у ім бачым што-раз больш выразны падзел на паасобныя кірункі і цячэньні.

Перадусім трэба тут супыніцца на ведамым падзеле Беларускага Пасольскага Клюбу ў Сойме. Ужо тады выявілася з поўнай ачывістасьцяй, што сярод нашых паслоў ёсьць дзьве зусім розныя групы: з аднаго боку на арэну выступілі прадстаўнікі сялянска-работніцкае ідэалёгіі якія рашуча пайшлі па шляху змаганьня з пануючай буржуазіяй, ідучы поплеч з працоўнымі масамі ўсіх нацыянальнасьцяў Польшчы; з другога боку—група хадэкаў і сельсаюзьнікаў, якая маніцца разьвязаць беларускае пытаньне, трымаючыся за хвост буржуазіі, выпрашываючы ў яе розныя дробныя падачкі, падаючы ўладам нейкія тайныя мэмарыялы, ды стараючыся ўсыпіць масы, каб ня шукалі—паміма сваіх „павадыроў“ — выхаду з утварыўшагася цяжкога палажэньня шляхам масавае арганізацыі сваіх сілаў ды злучэньня з міжнародавым вызвольным рухам працоўных.

Лёс першае групы аказаўся дужа сумным: блізу ўсе сялянска-работніцкія паслы апынуліся за вастрожнымі кратамі.... Наадварот, хадэкі і сельсаюзьнікі, як прадстаўнікі зусім няшкоднага, а мо' навет і карыснага для буржуазіі кірунку, атрымалі ад улады асаблівую „манаполію“: манаполію на незалежніцкую ідэю. І сёлетняе сьвяткаваньне ўгодкаў абвяшчэньня незалежнасьці Беларусі поўнасьцяй выявіла, якім прывілеем надзяліла іх дэфэнзыва: пад той час, як радыкальныя беларускія газэты — прадстаўніцы сялянска-работніцкае ідэалёгіі—канфіскаваліся за самае ўпамінаньне аб незалежніцкім сьвяце, — хадэкі і сельсаюзьнікі атрымалі дазвол уладзіць „урачыстую акадэмію“ і банкет, а афіцыяльныя прадстаўнікі ўрадавае ўлады папрысылалі ім свае павіншаваньні з прычыны нацыянальнага сьвята....

Асаблівым прывілеем карыстаецца сельсаюзьніцкая прэса і ў другой галіне: ў галіне аказваньня помачы палітычным вязьням. За самае зьмяшчаньне справаздачаў аб прысыланых ахвярах для палітычных вязьняў газэта сялянска-работніцкага кірунку была сканфіскавана. А сьледам за гэтым у органе „Сялянскага Саюзу“, „Сялянскай Ніве“, пачалі зьяўляцца заклікі да прысылкі ў рэдакцыю гэнае газэты ахвяр для тых-жа вязьняў. Ці адміністрацыя, даючы сельсаюзьніцкай газэце гэтую новую „манаполію“, хацела дапамагчы сельсаюзьнікам у здабываньні спогаду і прыхільнасьці народных масаў, ці йшло проста аб выяўленьне людзей, якія займаюцца такой „праступнай“ работай, як помач палітычным вязьням, — мы ня ведаем. Ня ведалі, пэўне-ж, і ахвярадаўцы, але й яны, відаць, убачылі ў гэтым нешта нячыстае, бо паквітаваньняў на прысыланыя ахвяры мы ў „Сялянскай Ніве“ дагэтуль ня бачым... Хіба мо' „зьявяцца“ — пасьля гэтае нашае стацьці!

Якія яшчэ прывілеі атрымалі ў Польскай Рэспубліцы прадстаўнікі беларускае буржуазнае ідэалёгіі, — мы ня ведаем. Калі яны і ёсьць, дык хіба толькі для хадэцка-сельсаюзьніцкіх павадыроў—асабіста! Але сваей дзеяльнасьцяй прадстаўнікі гэнае ідэалёгіі даказалі, што зусім заслугуюць на ласку „власть имущих“. Ня кажучы ўжо аб чысьленых ілжывых даносах сельсаюзьніцкае і хадэцкае прэсы на нямілых ей дзеячоў другога напрамку, ня кажучы аб абліваньні гразёй тварцоў усяго беларускага адраджэнскага руху, мы адзначым ролю беларускіх буржуазных ідэалёгаў у сучаснай выбарнай акцыі ў Вільні.

Як мы паведамлялі, беларускія работнікі і працоўная інтэлігенцыя места Вільні ўтварылі свой Беларускі Выбарны Камітэт, які аб'яднаўся з польскімі і жыдоўскімі левымі работніцкімі партыямі, каб ісьці разам на выбарах у новую мястовую раду. На супольным сьпіску блёку беларусаў з Незалежнымі Сацыялістамі, лявіцай ППС, жыдоўскімі эсэрамі, лявіцай Поалей-Цыону і прафсаюзамі — беларусам забясьпечана прадстаўніцтва на такім месцы, якое дае пэўнасьць правядзеньня ў мястовую раду раднага беларуса.—І вось сельсаюзьнікі, якія, называючы сябе арганізацыяй сялянства, сьпярша выракаліся ўсялякае супольнасьці з мястовымі работнікамі, падбураючы проці іх, як „ворагаў“, беларускіх сялян,—пастанавілі распачаць акцыю іменна ў месьце—з мэтай разьбіць беларускія галасы, ды хоць частку іх адарваць ад работніцкага аб'яднаньня. З гэтай мэтай тыя самыя людзі, якія так рашуча асуджалі сваіх ідэйных праціўнікаў, якія нібы-то пайшлі „пад каманду чырвонае Масквы“,—зсябраваліся акурат... з расейцамі, дый ня з „чырвонымі“, а — калі ня „чорнымі“, то—„белымі“, з тымі расейцамі, што нядаўна ў Львове на зьезьдзе сваім засуджалі на сьмерць беларускі народ! Яны ўтварылі *„расейска-беларускі“* выбарны камітэт, у які ўвайшоў пасол Ярэміч, ягоны супрацоўнік Більдзюкевіч, хадэк, многалетні рэдактар „Беларускае Крыніцы“, Туронак, некалькі расейцаў, ды сэнатар Багдановіч, роўна блізкі і адным і другім, як праваслаўны царкоўны дзеяч. Ведама-ж, ні на адзін мандат гэны сьпісак галасоў не набярэ: беларускія работнікі Вільні пэўне-ж зусім ня будуць за яго галасаваць. Але спасярод беларускае інтэлігенцыі ды нячысьленага мяшчанства дзе-які голас можа й урвуць гэныя разьбівальнікі беларускіх сіл. І хаця ў часе выбараў, ведама-ж, часамі і некалькі дзесяткоў галасоў маюць сваю цану, але пранамся пабачым, якую сілу і вагу ў сталіцы Заходняе Беларусі маюць прадстаўнікі буржуазнае ідэалёгіі сярод беларусаў.....

Жыцьцё і рэальныя факты ўсё больш і больш выяўляюць запраўдныя настроі і імкненьні беларускіх масаў пад Польшчай. І гэтыя настроі яўна асуджаюць ухіленьне часткі беларускіх паслоў у бок буржуазіі. Вынікі блізкіх ужо выбараў у віленскі мястовы самаўрад дадуць хіба-ж даволі красамоўны доказ гэтага.

Паміналньне Максіма Багдановіча.

Сягоньня Заходняя Беларусь памінае вялікага беларускага песьняра, Максіма Багдановіча, які памёр дзесяць гадоў назад, 25 мая 1917 году. Памянем-жа яго і мы — добрым словам.

Добрым — бо-ж запраўды добра заслужыўся Максім Багдановіч сваймy гаротнаму народу. Ня слава палітыка, а слава паэта выпала на долю ягоную, — але тое, што ён пакінуў па сабе, мо' мае большую цану, чым праца палітыкаў і іншых грамадзкіх дзеячоў.

Максім Багдановіч **красу** нёс у беларускае жыцьцё. І ў гэтым—ягоная служба роднаму народу.

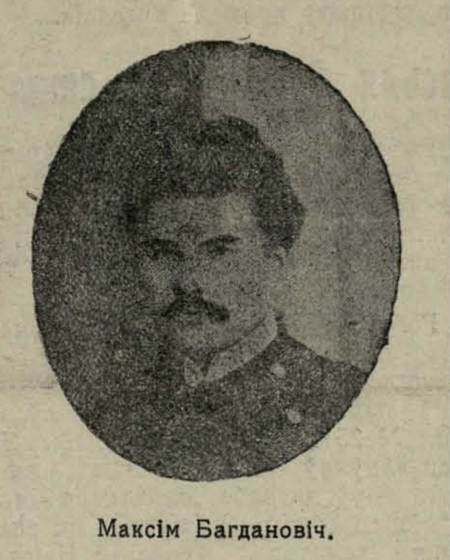

Максім Багдановіч.

Былі і перад і пасьля Багдановіча паэты мо' й вялікшыя за яго. Былі і Колас, і Купала, і іншыя. Але ўсе яны тварылі і творацъ перш за ўсё затым, што маюць вялізарны талент, падараваны ім прыродай, што маюць у сабе лішку творчых сіл, што патрабуюць выліць у нейкіх відочных формах тое, чым перапоўнена іх душа. Іх творства—больш стыхійнае, у пэўнай меры незалежнае ад іх волі. І тое, што яны твораць **красу**, вынік ня гэтулькі іх сьвядомага імкненьня, скольки патрэбы, скольки мусу. Творства іх — радаснае, творства іх — аблягчэньне, вызваленьне душы ад нахлынуўшых пачуцьцяў і настраеньняў.

Максім Багдановіч ня меў такога дару ад прыроды, як другія — больш шчасьлівыя за яго песьняры. Талент ягоны быў ня стыхійны, а разьвіты, распрацаваны яго ўласным упорлівым трудом, а мэтай яго было сьвядомае тварэньне **красы**, сьвядомае выкрасаньне тэй „іскры божае“, што ўтоена была ў ягонай душы. У гэтым бачыў пясьняр наш сваё назначэньне. Творствам сваім хацеў ён прыхарошыць беспатольнае жыцьцё беларуса. І—магутнай сілай творчага выабражэньня — даў запраўдныя-ж пэрлы **красы** **і хараства** даў нам багаты **„спажытак дзеля душы“**.

Народ, які мае такіх тварцоў **красы**, напэўна ўжо нанова не замрэ, бо-ж твораная нашымі песьнярамі **краса** — няўміручая, несьмяротная. Яна дае народу—**„жыцьцё вечнае“** на зямлі.

Дый тая **краса**, якую тварыў Багдановіч, — асаблівая: яна мае агульналюдзкую вагу. Перакладаць яе можна на ўсе мовы сьвету, і да кожнага народу яна будзе прамаўляць з роўнай сілай, як прамаўляе да нас. Зьмест яе—агульналюдзкі, як агульналюдзкім зьяўляецца імкненьне да **красы** наагул, шчырае служэньне ей. У ім выявілася ўсё найбольш людзкае, вечнае, непераходнае, што ў сваім народзе выкрыў паэт. І можна сьмела сказаць, што ў творстве Багдановіча беларусы знайшлі той язык, якім могуць гаварыць з усімі народамі сьвету.

Памяці М. Багдановіча.

Там, ў чужой старане, на ўзьбярэжжы крутым
Ты ляжыш, наш пясьняр, пахаваны...
Голас заклiку змоўк, толькі рэха аб тым
Жыве песьняй нам мілай, жаданай.
Сілы, шчасьце жыцьця цябе здрадзілі, брат!
Згас каханьня запал да старонкі,
Дзе бяздольле жыцьця, суму горкага чад
Ты спазнаў, палюбіў,—дзе пад звонкі
Сьпеў вясной салаўя у вячэрнай цішы,
Пад той гоман таёмнасны гаю
Скаргай песьня лілась з твае чулай душы
Аб цямноце радзімага краю...
Хоць юнацкія дні на чужыне правёў, —
Душа змалку твая ужо ные,
І гаворыць, кіпіць ў табе родная кроў,
Будзіць ў сэрцы пачуцьці сьвятыя.
Ты імкнуўся, ляцеў думкай яснай туды —
У той край паднявольны, бядацкі,
Дзе у поруч з красой родных гоняў—з нуды
Выглядаў лёс старонкі жабрацкі.
Так ляцела далей віхрам буйным жыцьцё!
Твайго сэрца збыліся жаданьні:
Ты убачыў свой край і з сьвятым пачуцьцём
Вітаў сьвет ў душы новага раньня.
Ды ня доўга красой явар цьвіў малады
На прасторы радзімага поля...
Без пары ты загас, сіл юнацкіх гады
Сярод шляху скасіла нядоля!
У чужой старане, на ўзьбярэжжы крутым
Ты ляжыш, наш пясьняр, пахаваны.
Голас заклiку змоўк, толькі рэха аб тым
Жыве песьняй нам мілай, жаданай.
Й не памрэ яна век: ў беларускай душы
Гарэць будзе агнём Прамэтэя,
Будзе зоркай зіяць з паднябеснай вышы,
Як тых дзён сьветазарных надзея!

М. Васілёк.

Творства Багдановіча зьяўляецца для нас асабліва цэнным яшчэ і затым, што яно ня можа пастарэць, ня можа адстаць ад жыцьця: яно—істота жыцьця, незалежна ад мінаючых форм і праяваў гэтага жыцьця. І затым-то сягоньня, цераз дзесяць гадоў пасьля сьмерці песьняра, творы яго такія-ж сьвежыя, таксама прамаўляюць да нашае душы, таксама захопліваюць яе, як і тады, калі жыў і тварыў паэт.

Памянем-жа яго добрым словам і мы — разам з усім беларускім народам. Справім урачыстае памінаньне яму, чытаючы творы паэта і знаёмячы з імі — масы.

Сягоньня, у суботу, 28 мая, у Вільні ў памяшчэньні Цэнтральнага Гуртка Т-ва Беларускае Школы (вул. сьв. Анны 2) адбудзецца вечар, пасьвячоны памяці Максіма Багдановіча. Будуць прачытаны два рэфэраты аб творчасьці паэта, а пасьля адбудзецца дэклямацыя ягоных твораў і пяяньне солявых і харавых песень на словы Максіма Багдановіча.

Такое ж памінаньне спраўляюць у гэты дзень гурткі Т-ва Беларускае Школы на правінцыі.

Жыцьцё Максіма Багдановіча.

Бацька поэта, вучыцель Аляксандар Багдановіч, даволі вядомы ў маскоўскай літэратуры этнограф, быў родам з Горадзеншчыны. Калі Максіму ішоў усяго другі год, Багдановічы пераехалі адтуль у Ніжні-Ноўгарад, дзе бацька дастаў пасаду ў гімназіі. Там поэт і вырас. Бацькі яго гаварылі па-маскоўску, але шчыра любілі родны край і любілі ўспамінаць аб жыцьці-быцьці на Беларусі. Наслухаўся тых гутарак Максім і змалку пачаў лятуцець аб далёкай і любай зямельцы сваіх дзядоў. Падросшы, ён з прагавітасьцю чытаў усякую кніжку, дзе было напісана што-небудзь пра Беларусь. Быўшы ў старэйшых клясах гімназіі, поэт дастаў беларускую кніжку і даведаўся, што выходзіць беларуская газэта. У кароткі час тэорыятычна выўчыўся ён гаварыць і пісаць пабеларуску, сьпісаўся з „Нашаю Ніваю“ і пачаў пасылаць допісы і вершы. Рэдакцыя газэты адразу пачула ў ім нямалы поэтычны

талент і духоўна паддзержыла маладога песьняра. Так Багдановіч зрабіўся сьвядомым літэратурным працаўніком на ніве беларускага адраджэньня. Вышэйшую навуку праходзіў ён у Яраслаўлі, у юрыдычным ліцэі. Бýўшы студэнтам, ён ужо ўсёю душою аддаўся беларускай літэратурнай творчасьці, апрача таго, пісаў аб беларускіх справах у расейскіх і асабліва шмат у ўкраінскіх часопісях. Як пішуць асабіста знаўшыя яго людзі (З. Бядуля), цяпер Багдановіч „зайздраваў тым шчасьліўцам з беларускіх поэтаў-дзяцей сялян, што хоць пастушкамі былі, але ў родным полі, у родным лузе, у сваіх лясох, пушчах і балотах. Паводлуг яго зданьня, песьняры, жыўшыя ў самых глухіх кутох роднай зямлі, маглі ўбіраць у сябе творчы, самабытны, абвеяны казкамі дух свайго народу". Ен з нецярплівасьцю чакаў таго часу, калі здолее паехаць і першы раз пабачыць бацькаўшчыну і першы раз пачуць яе жывую мову. У 1911 годзе ён меў, як сам казаў, „вялікае шчасьце": ён пабачыў бацькаўшчыну і прыехаў на колькі дзён у яе старую сталіцу — Вільню. З нязвычайнай радасьцю пераказываў тут поэт сваім знаёмым, што гэта было для яго за шчасьце, бо „далёкая, нязнаная бацькаўшчына Беларусь неяк дзіўна чаравала яго і вабіла к сабе ад таго часу, як ён пачаў жыць сьвядомым жыцьцём; самае імя яе будзіла ў душы поэта дзіўны стан, і здавалася яму, што вось-вось брызнуць сьлёзы з яго вочэй" (А. Навіна). Другі раз прыехаў пясьняр на родную зямлю ў 1916 годзе, у Менск, прыехаў зусім хворы, змучаны сухотамі. Аднак, не ўзьвесяліла, а яшчэ болей прыгняла яго засмучоны ў слабнучым целе дух тая атмосфэра, якая панавала тады ў Менску. Маскоўская вайсковая забарона друкаваць часопісі пабеларуску проста забівала поэта. Ды не сядзеў бяз працы і цяпер: арганізовываў менскую беларускую моладзь, чытаў рэфэраты аб беларускім руху, укладаў беларускую літэратурную хрыстаматыю і рабіў шмат чаго іншага. Здароўе ўсё горшала і горшала, і Багдановіча ўмаўлялі, прасілі, каб ехаў у Крым. Ня меў поэт ахвоты пакідаць сваю няшчасную, зьняволеную і зруйнаваную бацькаўшчыну, — відаць, баяўся, каб не памерці на чужыне. Але ўпрасілі, паехаў... А цераз кароткі час прыляцела з Крыму смутная, жахлівая вестка, што 12-га мая 1917 года (ст. ст.), у Ялце, рукі, пісаўшыя „Вянок", сашчапіліся навекі.

(„Гіст. Бел. Літэратуры").

М. Гарэцкі.

Праз Атлянтыцкі акіян—у 33 гадзіны.

Амэрыканскі лятун Ліндбэрг пераляцеў з Нью Іорка ў Парыж — без астаноўкі, „пакрыўшы", як гавораць, 6 тысяч кілямэтраў у 33 гадзіны.

У Парыжу адважнаму лятуну зроблена вялікая авацыя. Зараз жа некалькі кінэматаграфічных фірмаў зрабілі Ліндбэргу прапазыцыі — выступіць на экране, прапануючы мільённы ганарар (плату).

Перад гэтым з Парыжу ў Нью Іорк выляцелі два францускія лятуны, ды не даляцелі, а ці-то загінулі ў акіяне, ці можа заляцелі дзесьці, зьбіўшыся з шляху. Бо ўзьбярэжжа Амэрыкі часта пакрыты такімі густымі туманамі, што праз іх ня відаць нічога.

Палітычная хроніка.

У Польшчы.

Калі мае быць склікаты Сойм?

У парляманцкіх колах „пануе" перакананьне, што Сойм будзе склікаты ў сярэдзіне чэрвеня.

Нарады пасольскіх клюбаў.

Старшыня эндэцкага клюбу п. Гломбінскі зьвярнуўся да старшыняў усіх іншых польскіх клюбаў Сойму—з запрашэньнем на супольную нараду—у сувязі з набліжаючайся надзвычайнай сэсіяй Сойму. Нарада мае датычыць тых законапраектаў, разгляд якіх ужо пачаўся ў Сойме; найважнейшыя з іх, як ведама, гэта—праект зьмены Канстытуцыі, законапраект аб зьмене парляманцкага выбарнага закону і інш.

Новы прэсавы дэкрэт.

24-га траўня апублікаваны дэкрэт пана Прэзыдэнта з 10-га траўня — у справе некаторых зьменаў у законах, што караюць за праступленьні прэсы: за распаўсюджаньне фальшывых вестак і за абразу ў друку.

„Страж Народова" зачынена ўрадам.

21-га траўня міністар унутраных спраў на падставе Часовых Правілаў аб таварыствах і саюзах—зачыніў на ўсім прасторы Рэспублікі эндэцкую арганізацыю „Страж Народова"—за парушэньне ею свайго статуту. Адначасна міністар загадаў зрабіць ува ўсіх правінцыяльных аддзелах гэтай арганізацыі вобыскі.

Ці-ж запраўды ўрад бярэцца за эндэкаў, ці—толькі на час выбараў у правінцыі?!

Канфіскаваньне правых газэт.

У сувязі з вынікамі выбараў у Варшаве канфіскаваны ўладамі цэлы рад сталічных і правінцыяльных правых газэт, якія далі „падрахунак" лічбаў галасоў, атрыманых рознымі партыямі і групамі.

Таргові баланс Польшчы ў 1927 г.

Газэты падалі цікаўную таблічку зьменаў таргавага балянсу Польшчы—пад уплывам абшарніцкай палітыкі ўраду.

За апошні месяц 1926 г. надвышка вывазу над увозам дала Польшчы карысны балянс яго таргоўлі з заграніцай — у суме 27 мільёнаў злішкам. Гэта-ж яшчэ дзеялі дабрадзейныя скуткі англійскай забастоўкі вуглякопаў і — няменш дабрадзейныя для абшарнікаў скуткі вывазу збожжа з краю. Але вось, ужо ў студзені 1927 г. балянс гэты адразу спадае — да 7 мільёнаў; у лютым ён дае толькі 4.400 тысяч.; у сакавіку ўжо толькі 430 тыс. А за красавік дык ужо ўвоз чужых тавараў у Польшчу перавысіў вываз польскіх аж на 28 мільёнаў 784 тысячы злотых у золаце (злоты ў золаце, — гэта злоты пачатнай роўні яго - 5.18 за 1 даляр). Калі перавясьці гэтую лічбу на курс 9 злотых за даляр, дык атрымаем вялізарную цыфру таргавага дэфіцыту краю за красавік.

Пасьля выбараў у сталіцы.

„Роботнік" падаў вельмі цікаўныя цыфры ў сувязі з выбарамі ў варшаўскую мястовую раду. Аказываецца што з 66.578 галасоў, якія прызнаны былі Камісіяй няважнымі, аж 60 тысяч паданы былі за ўняважнены сьпісак камуністаў.

„Роботнік" адзначае, што гэтак за камуністаў паданы 60 тысячаў, а вось за сьпісак „жондовы", (сьпісак „санатараў-пілсудчыкаў") паданы толькі 40 тысячаў... Гэты сьпісак № 25 ня толькі не „здабыў Варшавы", як заяўляў „Глос Правды", ня толькі не прыцягнуў да сябе „сярэдняга мястовага стану", ці дробнай буржуазіі, як спадзяваліся паны „санатары" ўрадавай Партыі Працы, але, ня гледзячы на вялізарную агітацыю, на „падтрыманьне" з боку ўлады, на баёўкі „стральцоў", якія навет падстрэлівалі канкурэнтаў у часе выбарнай барацьбы, гэты сьпісак, які „абняў усе ўрадавыя групы", сабраў галасы амаль ня выключна—дзяржаўных урадоўцаў... Дык „Роботнік" кажа, што „маральная" дый усялякая перамога ўраду, за які—пасьля году ягонае працы — галасавала ў сталіцы дзяржавы толькі ягоная ж бюракратыя, зьяўляецца вельмі сумліўнай...

Нелегальныя—піша „Роботнік"—сабралі ў сталіцы Польшчы ў паўтара раза больш галасоў, як сьпісак, выстаўлены „аб'яднаньнем усіх урадавых групаў — пасьля году іх паўнаўладдзтва ў краі"... Урадавы сьпісак атрымаў толькі 10 прац., ці — дзесятую частку ўсіх паданых галасоў (400 тысяч.). А камуністы атрымалі—15 прац., пэпэсы—18 прац. І гэта—ня гледзячы на страшэнныя прасьледаваньні, арышты за агітацыю і г. д... Дык „насоўваецца выразны вывад, што дзяржаўная ўлада, у яе сучаснай форме (прасьцей: сучасны ўрад) апіраецца на групы і кірункі, якія зьяўляюцца аграмаднай меншасьцяй у грамадзянстве,—амаль ня выключна на бюракратыі"... „Гэткае палажэньне ўтрымаць на даўжэй будзе немагчыма"...

Гэткія разважаньні паноў пэпэсаў, якія дагэтуль аднэй нагой стаяць у апазіцыі, а другой паловай таго месца, адкуль растуць ногі, сядзяць на розных міністэрскіх ды іншых урадавых крэслах,—нязвычайна характэрныя".

Цікаўна, ці лепш: камічна выглядае „сіла" польскага манархізму ў сталіцы значна „зманархізаванай" за мінулы год Польскай Дзяржавы: сьпісак манархістаў атрымаў... 1.289 галасоў, ці—0.28 прац.!

Заграніцай.

Міжнародавая Гаспадарчая Канфэрэнцыя.

23-га траўня на вячэрнім паседжаньні—пасьля апошняй прамовы старшыні Канфэрэнцыі Тэніса, апошняя закончыла сваю працу і зачынілася.

На апошнім паседжаньні Канфэрэнцыі радавы дэлегат Сакольнікаў сказаў прамову, у якой палямізаваў з прынятым Канфэрэнцыяй праектам разбраеньня, за які радавая дэлегацыя ня можа падаць голасу. Нажаль, Канфэрэнцыя адкінула радавы праект агульнага і запраўднага разбраеньня, якога, відаць, дзяржавы ня хочуць. Асабліва дэлегат ССРР пратэставаў проці таго, каб справа разбраеньня дый наагул справа правядзеньня ў жыцьцё ўсіх пастановаў Канфэрэнцыі—былі даручаны Лізе Народаў, у склад якой не ўваходзяць Рады, дый якая наагул зьяўляецца „шырмай для інтарэсаў вялікіх дзяржаваў—дзеля панаваньня іх над слабейшымі дзяржаўнымі арганізмамі іншых народаў".

Швэдзкі дэлегат Цэрнэ, праект якога быў прыняты Канфэрэнцыяй, прывёў папросту сэнсацыйныя лічбы, якія характэрызуюць мілітарызацыю сьвету, а Эўропы—перадусім. Ен падлічыў, што цяпер штогодна выдаецца на сусьветнае збраеньне ды на войскі наагул аж **19 мільярдаў залатых франкаў**, з чаго на Эўропу прыходзіцца — **12 мільярдаў**. Цікаўна, сколькі гэтай вялізарнай сумы выкіданых на ўзаемнае забойства грошаў запрапанаваў швэдзкі дэлегат зьняць, зрабіўшы „разбраеньне"?!

Перагаворы радавай дэлегацыі з ІІ-гім інтэрнацыяналам.

Жэнэўскія газэты даносяць, быццам радавая дэлегацыя мела 18-га траўня сэкрэтную нараду з прадстаўнікамі ІІ-га інтэрнацыяналу. Паседжаньне адбылося ў памешканьні А. Тома, аднаго з галоўных ягоных павадыроў. У нарадзе прымаў учасьце і другі найвыдатнейшы павадыр ІІ-га інтэрнацыяналу, таксама француз, Жуо, які ў часе дыскусіі на Канфэрэнцыі вёў гарачую палеміку з дэлегатамі ССРР.

Карэспанд. „Кур. Варш." піша, быццам гэтая нарада выклікала зьдзіўленьне і нездаволеньне сярод буржуазных і сацыялістычных сяброў Канфэрэнцыі. Зразумелая рэч!

Англія мае парваць зносіны з Радамі.

Афіцыяльнае англійскае агенцтва наказуе, што англійскі прэм'ер Балдвін заявіў на паседжаньні парляманту 24-га траўня аб прыняцьці ўрадам пастановы адмовіцца ад таргавага трактату з Радамі, а таксама — зажадаць выезду з Лёндану таргавай дэлегацыі Радаў, адначасна адклікаўшы з Масквы англійскую гандлёвую дэлегацыю.. У чацьвер 26 траўня, парлямант меўся распачаць дыскусію ў справе вобыскаў у радавых установах, якая, як відаць, разаўецца ў разгляд усей справы ўзаемных адносінаў Англіі і Радаў. Дык, калі парлямант адобрыць гэтую пастанову ўраду, тады разрыў эканамічных, а мо' і палітычных англійска-радавых зносінаў стане фактам.

Пасьля сваей заявы прэм'ер Балдвін даў справаздачу з ходу ўсей справы вобыскаў. Англійская паліцыя даўно ўжо сачыла за дзеяльнасьцю радавых установаў, якія, як кажа прэм'ер, усьцяж кіравалі ўсей агентурай радавага шпіянажу ў Англіі. У апошні час агенты мелі здабыць цэлы рад важных дакумантаў ваеннага характару. Калі зьнік адзін вельмі важны дакумант, тады ўрад загадаў зрабіць вобыск. Тэлеграма кажа далей глуха, што прэм'ер прадставіў пасьля гэтага рэзультаты рэвізіі, якія быццам сьцьвярдзілі рэвалюцыйную агітацыю ды шпіёнскую дзеяльнасьць радавых установаў, — ды ня толькі ў Англіі, але і ў англійскіх калёніях. Ніякіх арыштаў урад не зрабіў.

Цікаўна, што адначасна і радавая прэса трэбуе ад свайго ўраду сарваньня ўсялякіх зносінаў з Англіяй, урад якое так „бясчэльна трактуе радавыя ўстановы".

Чычэрын у Парыжу.

24-га траўня — якраз у дзень сэнсацыйнай заявы англійскага прэм'ера аб разрыве зносінаў з Радамі — камісар заграцічных спраў ССРР, Чычэрын, прыехаў у Парыж і зараз жа зрабіў візыты прэм'еру Пуанкарэ і мін. Брыяну... Францыі трэба будзе відаць, добра падумаць, ці пайсьці сьледам Англіі, ці, наадварот, выкарыстаць палажэньне, створанае англійскім урадам. Трэба думаць, што Чычэрын зробіць новыя выгадныя прапазыцыі Францыі. Ці адмовіцца ад іх Францыя — дзеля пекных вочаў Чэмбэрлена, каб датаго-ж папасьці зусім у палон англійскай палітыкі, ці — наадварот — захавае ўсю сваю незалежнасьць і самастойнасьць палітыкі?... Шмат чаго абяцаў Францыі і Чэмбэрлен у Лёндане — на каралеўскім прыйме. — Дык вось беднаму Брыяну прыдзецца круціцца ды — выбіраць..

Англійска-французскае паразуменьне і італьянска-югаслаўскі канфлікт.

Як ведама, за плячыма Італіі і Югаславіі, амаль не пабіўшыхся за Альбанію, стаялі канкуруючы між сабой Англія і Францыя. Англія „дазволіла" Італіі хаця-б навет захапіць аружнай сілай Альбанію — за дапамогу Англіі ў Кітаі ды проці ССРР; Францыя, якая падтрымлівае заўсёды Югаславію, бо тая ўваходзіць у лічбу яе васальных дзяржаваў, гарантуючы гэгемонію Францыі на сухапуцьці Эўропы,—адказала на гэты англій-

Агр. Уліцін.
(Перарабіў У. П.)

Суд над трохпалёўкай.

Агро-п'еса ў 1 дзеі.

АСОБЫ:

Антось Высокалітоўскі — старшыня суда.
Ігнась Лубіновіч, **Сымон Серадзеленка** — сябры суда.
Янка Канюшына — сэкрэтар суда.
Мікалай Гаварушка — абаронец.
Вінцусь Сэпаратар — пракурор.
Максім Севазваротнік — аграном экспэрт.
Якуб Нядоля — сьведка, трохпалёўнік, селянін вёскі Галадухі, 45 гадоў. Худы, у парванай вопратцы, з пустымі снапамі жыта.
Язэп Бурак — сьведка, шматпалёўнік, селянін з вёскі Весялухі, 45 год. Сыты, здаволены, у добрай вопратцы, з добрымі і вялікімі снапамі жыта, вікі і канюшыны.
Рыгор Попел — судавы возны.
Падсудная Трохпалёўка — старая, слабая кабета, з сівымі валасамі, у лапцёх, з доўгім кіем.

Сцэна прадстаўляе вялікі пакой, пасярод стол, накрыты каляровай матэрыяй; крэслы для старшыні і сяброў суду. Два столікі для абвінавальніка і абаронцы, лава для сьведкаў і асобна — для падсуднай. На сьценах партрэты беларускіх пісьменьнікаў. Пры адчыненьні заслоны на сцэне ўсе, апрача старшыні і сяброў суда, сядзяць.

Судовы возны. (*устаючы — да публікі*): Грамадзяне, прашу ўстаць, — суд ідзе!

Старшыня суда. Паседжаньне Беларускага Народнага Суда абвяшчаю адчыненым. Прашу сесьці.

Слухаецца справа па абвінавачаньні грамадзянкі Трохпалёўкі, якая на працягу блізка 400 гадоў шкодзіла сельскай гаспадарцы і ўчыніла шмат іншых злачынстваў.

Абвінавальнік, прадстаўнік, саюзу Аграномаў, Сэпаратар Вінцусь — ёсьць?

Пракурор. Тут.

Старшыня. Сьведка Якуб Нядоля, селянін вёскі Галадухі. Трохпалёўнік, ёсьць?

Нядоля. Тут.

Старшыня. Сьведка, шматпалёўнік, селянін вёскі Весялухі, Бурак Язэп, ёсьць?

Бурак. Ёсьць.

Старшыня. Аграном Севазваротнік ёсьць?

Севазваротнік. Есьць.

Старшыня. Абаронец падсуднай, Гаварушка, ёсьць?

Гаварушка. Есьць.

Старшыня. Усіх сьведкаў па гэтай справе прашу выйсьці ў асобны пакой. (*Сьведкі выходзяць*).

Старшыня. Абставіны гэтае справы такія: (*чытае*). „Саюз аграномаў і разумнейшых гаспадароў-культурнікаў у сваіх клопатах аб дабрабыце жыхарства нашага краю зьвярнуў асаблівую ўвагу на вясковую гаспадарку, як на асноўную крыніцу істнаваньня беларускага народу. Пры гэтым знойдзена, што сельская гаспадарка ў нашай вёсцы навет пры спагадных умовах клімату і зямлі прышла да заняпаду. Сярэднія ўраджаі хлеба бываюць 40-45 пудоў з дзесяціны; сена—70-80 пуд; гадавы ўдой кароў—50-60 вядзер з аднае жывёлы. Апрача такіх нізкіх ураджаяў, за апошнія гады сталі зьяўляцца на палёх шкадлівыя казюлькі, якія часта нішчаць дарэшты ўраджай, ад чаго яшчэ больш павялічваецца голад, мор, пошасьці. У-ва ўсім гэтым вінавата наша Трохпалёўка, якая мае блізка 400 гадоў веку і якая, зьявіўшыся на Беларусі, распачала сваю шкодную работу. Карыстаючыся цемнатой народа, бяскарнасьцю, злачынствам, яна за гэты час разбурыла сельскую гаспадарку ў нашай Бацькаўшчыне, давяла яе да заняпаду, што, з другога боку, дапамагло заняпаду іншых галін народнае гаспадаркі. У сувязі з гэтымі злачынствамі грамадзянкі Трохпалёўкі зьявілася беспрацоўе, голад, пошасьці з тысячамі ахвяр. Усе сельскія гаспадары прымушаны вясьці цяжкае паўгалоднае жыцьцё. Дзеля гэтага грамадзянцы Трохпалёўцы закідаюцца наступныя злачынствы:

1. Пры агульным малазямельлі і пры вялікім ліку безьзямельных сялян, грамадзянка Трохпалёўка заўсёды пакідала пад папарам 1/3 частку зямлі замест 1/6 - 1/8, ад чаго зьменшылася плошча пладаноснае зямлі.

2. Трохпалёўка, сеючы аднасямейныя расьліны, аднабочна высіляла і аслабляла зямлю, перашкаджала правільна выкарыстаць, як дадзенае ўгнаеньне, так і прыродную пладавітасьць глебы.

3. Трохпалёўка засьмечвала зямлю некарыснымі і шкоднымі травамі, якія зьяўляюцца злымі ворагамі сельскай гаспадаркі.

4. Трохпалёўка разьвяла шмат шкодных казюлек, якія мясцамі нішчаць увесь ураджай.

5. Трохпалёўка кепскім вырабам зямлі, аддаючы яе на папас у папары, псавала прыродную якасьць яе, робячы зямлю глыбкаватай, або пылаватай, што вельмі шкодна для ўзросту расьлін і для ўраджаяў.

6. Трохпалёўка, не дапушчаючы на поле пасеву кармавой травы і корань-плодаў, паставіла гадоўлю жывёлы на Беларусі ў такія варункі, што жывёла зрабілася дробнай, і удой панізіўся ды паменшала гною.

7. Трохпалёўка, затрымліваючы разьвіцьцё сельскае гаспадаркі ў-ва ўсіх яе галінах, стварыла беспрацоўе, голад больш за ўсё на тэрыторыі Заходняя Беларусі.

Дзеля ўсяго гэтага грамадзянка Трохпалёўка Беларуская абвінавачваецца па 101, 182 і 245 ст. К. К. і прыцягваецца да нашага суда.

Грамадзянка Трохпалёўка! Ці прызнаецё сябе вінаватай у пералічаных злачынствах?

Трохпалёўка. Гр. Судзьдзя! Гаварыце, калі ласка, галосьней, бо я старая і глухая і мала зразумела, аб чым вы гутарылі і ў чым мяне абвінавачваеце.

Старшыня (*голасна*). Вы абвінавачваецеся ў тым, што на працягу 400 гадоў вы псавалі і аслаблялі зямлю, дзяржалі трацішу яе пад папарам, калі яе можна было выкарыстаць, пасеяўшы траву. Вы не дазвалялі рана араць папар, чым перашкаджалі барацьбе з засьмечанасьцю палёў і недародам. Засарылі зямлю пустазельлем, расплядзілі шмат шкодных казюлек. Не дазваляючы сеяць кармовую траву на палёх, вы прымусілі сялянскую жывёлу галадаць, не даючы адначасна й даходу ў гаспадарцы. Вы спынілі разьвіцьцё каапэрацыі на вёсцы. Такім чынам, вы абвінавачваецеся ў-ва ўсіх ліхах, якія сёньня ёсьць у нашай сельскай гаспадарцы і якія пагражаюць істнаваньню Беларускага Народу. Вось у чым вы абвінавачваецеся. Ці чулі цяпер, ці зразумелі?

Трохпалёўка (*кашляе і чэша галаву*). Але, цяпер зразумела.

Старшыня. Ці прызнаецёся да гэтай віны і гэтых злачынстваў?

Трохпалёўка. Не, не прызнаюся. Праўда, у мяне траціна зямлі знаходзіцца пад папарам. Але ж зямля бяз гною павінна адпачыць цераз два гады, а ня 5-8 гадоў, як гэта кажаце вы.

Старшыня. Абвінавачаная Трохпалёўка, вы сказалі, што зямля павінна адпачыць і ўгнойвацца. Якія-ж вы далі ёй адпачынак, калі жывёлы яе таптала, распылівалі і ўбівалі? Замест адпачынку—яна высыхала і высільвалася ад шкодных траў.

Трохпалёўка. Жывёла зямлі ня шкодзіць, ды тут яна павінна пасьціцца. У сялян няма лішняе зямлі, няма выганаў, ні лесу. З казённага, ці панскага хмазьніку сялянскую

У фашыстаўскай Літве.

Літва схіляецца да Нямеччыны.

Англійская прэса, пішучы аб нямецка-літоўскіх адносінах, баіцца, каб Літва, атрымаўшы адмову ў крэдытах у Лёндане, не знайшла іх у Бэрліне...

Новы радавы пасол у Коўні.

Быццам у сувязі з апошнімі арыштамі шпіёнскай арганізацыі ў Коўні, радавы ўрад адклікаў свайго пасла ў Літве Аляксандраўскага, назначыўшы на яго месца сэкрэтара пасольства ў Швэцыі—Аросэна.

Літоўскі ўрад нарушае аўтаномію Клайпэды.

Справа Клайпэды ізноў мае апынуцца на павестцы дня Лігі Народаў. Нямецкі мін. Штрэзэман зьвярнуўся да Сэкрэтарыяту Лігі Народаў з заявай такога зьместу:

Найвыдатнейшыя дзеячы клайпэдзкага аўтаномнага вокругу зьвярнуліся да нямецкага ўраду з скаргай на тое, што літоўскі ўрад сыстэматычна нарушае аўтаномны статут Клайпэды. Дзеля таго, што статут гэты загарантаваны Лігай Народаў, Штрэзэман, паведамляючы аб нарушэньні яго Літвой, просіць Сэкрэтарыят паставіць гэтую скаргу на павестку бліжэйшай сэсіі Рады Лігі Народаў...

скі замах тым, што начала сьпешнае збраеньне Югаславіі...

Пасьля таго, як вострая небясьпека для Англіі на Далёкім Усходзе мінула, Англія пачала правакаваць Італію да замаху. Але— пасьля паразуменьня Англіі з Францыяй — Італія адразу спусьціла „тон"... І вось, у выніку гэтых падзей, злагоджаны канфлікт можа будае на які час і зусім зьліквідаваны: Англія хутка зьмяніла ролю правакатара на ролю „міратворца", а навет апрацавала тую кампрамісную „формулу", на якой можа пагадзіца Італія з Югаславіяй. Пад націскам Англіі і Францыі Мусоліні згадзіўся на кампраміс. Паводле гэтага кампрамісу Югаславія мае зацьвярдзіць вельмі выгадны для Італіі трактат з Альбаніяй, падпісаны ў Нэттуно, а „за гэта" Італьянскі ўрад урачыста заявіць, што яго трактат з Альбаніяй зусім ня мае на мэце... ваеннага ці палітычнага захвату Краю, але маніцца толькі забясьпечыць эканамічныя інтарэсы Італіі ў Альбаніі.

Ці згодзіцца на гэткі пусты кампраміс Югаславія, ня ведама...

Кангрэс нямецкіх сацыялістаў.

У Кельне адчыніўся кангрэс нямецкай сацыял-дэмакратыі. Зьехалася каля 400 дэлегатаў, апрача чысьленых гасьцей з-заграніцы.

Вялікая перамога ген. Ву-Пэй-Фу.

Армія генарала Ву Пэй-Фу, як падае англійскае агенцтва, разьбіла адну з арміяў Чанг-Тсо Ліна.

Што робіцца у Ханькоу?

Мы пісалі ў папярэдніх нумарох, што на кітайскім тэатры вайны можна яшчэ прыждаць розных неспадзяваных рэчаў. Розныя весткі, якія ідуць з Ханькоў, быццам пацьвярджаюць гэта. — З аднаго боку, тэлеграмы кажуць, быццам Ханькоў ужо заняты арміяй генарала Ву-Пэй-Фу, аб якім нядаўна пісалася, што ён з'арганізаваў у правінцыі Хонан 50-тысячную армію; паводле іншых вестак Ханкоў акружаны Чан-Кай-Шэкам і ўжо фактычна ў ягоных руках. А вось трэцяя вестка дык кажа нешта зусім іншае: ханькоўская армія быццам сама атакуе праціўнікаў, наступаўшых з Ханану, ды ўзяла з бою цэлы рад важных стратэгічных пунктаў—на шляху да Пэкіну, заняла вялізарны абшар уздоўж ракі Хунг-Хо і разьбіла пры гэтым вельмі значныя сілы наступаўшых арміяў. Лічбы стратаў праціўніка — 8.000 забітых, 5.000 узятых у палон, шмат амуніцыі, гарматаў ды кулямётаў; страты з боку ханькоўцаў — толькі 700 забітых і раненых.

Што значаць гэтыя весткі, калі яны ўсе—праўда? Толькі тое, што чырвоная армія пакінула Ханькоў, ды прабілася з свайго акружэньня на злучэньне з арміяй ген. Фэнга, якая ідзе на Пэкін. Калі прыняць пад увагу, што Чан-Кай Шэк усьцяж б'ецца з Чанг-Тсо Лінам, маючы таксама ісьці на Пэкін, дык прадбачыць, што можа стацца далей, ды чым можа скончыцца веліч мукдэнскага дыктагара, даволі цяжка.. У кожным разе неспадзяванак яшчэ трэба спадзевацца—шмат!

ХРОНІКА.

Праграма паміnаньня Максіма Багдановіча. Сягоньняшняе памінаньне Максіма Багдановіча з прычыны дзясятых угодкаў сьмерці ягонае адбудзецца ў Вільні ў памяшчэньні Цэнтральнага Гуртка Т-ва Беларускае Школы (вул. сьв. Анны 2) паводле гэткае праграмы:

1) Жыцьцё і творства Максіма Багдановіча—рэфэрат д-ра Ігната Дварчаніна.

2) Проблемы красы і мастацтва ў творах Багдановіча—рэфэрат Ант. Луцкевіча.

3) Дэклямацыя твораў Максіма Багдановіча.

4) Пяяньне.

Вечар адчыніцца жалобным маршам, які адыграе вучнёўскі аркестр Віленскае Беларускае Гімназіі.

Пачатак вечара—ў 7 гадзін.

Да выбараў у мястовы самаўрад ў Вільні. Як нас інфармуюць заінтэрэсаваныя асобы, хадэкі і сельсаюзьнікі, правёўшы „свайго чалавека", п. Дубейкоўскага, у Галоўную Выбарную Камісію, мусілі даць кандытатаў ад беларусаў і ў раённыя камісіі. Ня маючы даволі сваіх аднадумцаў, якія згодзіліся-бы працаваць з панам Дубейкоўскім, яны папросту панапісывалі і падалі ў Галоўную Камісію рад асобаў, якія нічога аб гэтым ня ведалі, дый сваей згоды не давалі... І вось цяпер апублікованы афіцыяльна склад раённых камісіяў, скамплектаваных гэткім спосабам—з учасьцем беларусаў, якія толькі з расклееных плякатаў даведаліся, якую штуку зрабілі з імі сельсаюзьнікі і хадэкі...

Чужымі сіламі дужыя, паночкі!

Зьмяншчэньне дапамогі безработным. Як інфармуе „Kur. Wil.", урад разаслаў мястовым самаўрадам, у тым ліку—віленскаму, цыркуляр, у якім гаворыцца, што ўрадавая дапамога безработным будзе зьменшана, дык няхай самаўрады клапоцяцца аб помачы безработным — шляхам арганізацыі публічных работ.

Апека ўраду над балахоўскімі і пятлюраўскімі інвалідамі. Рада міністраў пастанавіла шляхам дэкрэту Прэзыдэнта ўвясьці новы пункт у закон аб забясьпечаньні ваенных інвалідаў і іхных сем'яў. Забясьпечаньне мае абыймаць ня толькі былых польскіх вайсковых, але і тых грамадзян Польшчы, якія ваявалі ў абароне яе, як учасьнікі арміі Пятлюры, атрадаў Балаховіча і Перэмыкіна, ды казацкае дывізіі Яковлева.

Пастанова рады міністраў мае перадусім вялікае палітычнае значэньне — з увагі на тое, што польскіх грамадзян у-ва ўсіх гэных вайсковых арганізацыях было вельмі мала. Характэрна тут прызнаньне, што акцыя Балаховіча і ягоных супрацоўнікаў мела на мэце не „беларускія інтарэсы", як яны ў свой час заяўлялі, а выключна—абарону Польшчы.

Павлюкевічаўскі „зьезд". Майстар на ўсе рукі—„доктар" Павлюкевіч — склікаў у Вільні „зьезд" сваей „Нацыянальнай Рады". Паводле справаздачы „Слова" (свае-ж людзі!), на зьезьдзе было 49 „дэлегатаў" з правінцыі, толькі-ж ніяк нельга зразумець, ці то былі дэлегаты „Прасьветы", ці—„Рады": бо справаздачы рабіліся то ад імя аднае, то ад імя другое з гэтых арганізацыяў.

Як нас інфармуюць учасьнікі „зьезду", праграма яго была дужа „вясёлая": банкет, гарэлка—хоць ты ўтапіся, ды „прагоны". На „цьвярозым" паседжаньні былі заклікі „забіваць" грамадаўцаў і „ўсіх іншых камуністаў".

Прынята „праграма" гэнае „Рады" — ў духу старых расейскіх чорнасоценскіх партыяў. Дзякуй богу, ёсьць скуль браць узоры!

Афіцыяльны курс грошы на 27 траўня. Даляр—8 зл. 89 гр. Залаты рубель — 4 зл. 60 гр.

27./V. на чорнай біржы ў Вільні за даляр плацілі 8,90. Зал. р. 4,70. Чырв. 3 дал. 90 цэн.

Вечар паэтаў.

У апошнюю суботу ў памяшчэньні Таварыства Беларускай Школы адбыўся адложаны ўжо раз—вечар паэтаў. Мэты і значэньне гэтага новага пачынаньня Цэнтральнага Гуртка Таварыства высьветліў у пекным уступным слове грам. Ант. Луцкевіч, які—ў характэры даўгалетняга выкладчыка беларускай літэратуры ў Гімназіі, а яшчэ больш, як найвыдатнейшы літэратурны крытык (пішучы пад псэўданімам А. Навіна), зьяўляецца прызнаным бацькай-патронам цэлага раду ня толькі маладых, але і здабыўшых сабе заслужаную шырокую славу старэйшых беларускіх паэтаў. Гр. Луцкевіч падчыркнуў усю важнасьць і цікаўнасьць асабістага выкананьня сваіх твораў паэтамі, якія, навет тады, калі яны чытаюць ня так мастацкі, як пішуць, усе-ж даюць шмат для лепшага выяўленьня ды зразуменьня сваіх твораў, дзеючы, быццам—заражаючы слухачоў побач з словамі—і беспасрэдна — сілай пачуцьця, эмоціі, уложаных у творы. Вольны выбар паэтамі дэклямаваных імі твораў дае так сама магчымасьць зразумець, што самі аўтары лічуць з свайго творства—найважнейшым. А гэта—высьвятляе нам далей воблік паэтаў...

Нажаль, толькі далека ня ўсе аўтары чыталі самі свае творы. Здаецца, толькі Васілек і Салагуб, у першым аддзяленьні вечара прачыталі публіцы самі сваі вершы, а рэшта твораў была прачытана іншымі выканаўцамі.

Абодва маладыя паэты чытаюць нягорш, як пішуць, і выбралі вельмі характэрныя для свайго творства рэчы. Асабліва гучна і з захопленьнем спаткала публіка маладзейшага з іх—Салагуба, які чытаў—з вялікай сілай і ўздымам.

Пекная, прасякнутая тонкай паэзыяй прыроды і кабечым лірычным гуманізмам, навэлька Зоські Верас, нажаль, была прачытана ня аўтаркай. Але выкананьне простае, але чула-мастацкае, грам. Залькінд, заплаціла за тое, што мы страцілі, не пачуўшы ды не пабачыўшы навет аўтаркі.

Пасьля кароткага перарыву, чыталіся вершы маладога паэта з Латвіі Бартуля, якія вызначыліся сваім бадзёрым духам і жыцьцёвасьцью. З вершаў гэтых так і б'е моладасьцью і сілай, няма ў іх плачу і нараканьняў, як у старэйшых нашых паэтаў. Бяда толькі, што сам паэт іх не прачытаў, а заступнік яго ня можа пахваліцца дэкляматарскімі здольнасьцямі. Цыкль вершаў закончаны быў вершамі найвялікшай беларускай паэткі Зах. Бел. Н. Арсеньевай, якія прадэклямавала Грам-ка Скурко. Усе з нецярпеньням чакалі вершаў Арсеньевай і не памыліліся, харaством сваім нясьлі яны нечаканую асалоду ў душы прысутных. Асабліва вялікае ўражаньне зрабіла легендарная вершаваная аповесьць „Балотніца".

Саля была аздоблена пекнымі тканінамі—вырабу беларускай вескі — і масай красак. Наагул, вогнішча Гуртка, якое мае ўсе даныя, каб зрабіцца асяродкам культурна-прасьветнага жыцьця віленскіх беларусаў, робіць вельмі прыемнае ўражаньне. Гэткае ўражаньне зрабіў вечар і на прысутных—сярод вельмі лічнай, ня могшай зьмясьціцца ў салі, беларускай публікі—некалькіх „гасьцей"—палякаў і расейцаў.

З Т-ва Бел. Школы.

Сорам так спатыкаць культурнікаў.

(Косаўскі пав.).

Драматычны Гурток пры Гуртку Таварыства Беларускае Школы ў вёсцы Сенькевічы, Борка-Гічыцкае воласьці не абмежаваўся ўжо ладжаньнем спэктакляў толькі ў сваёй вёсцы, а пачаў пашыраць сваю дзейнасьць і на суседнія вёскі. Так нядаўна ён зрабіў экскурсію ў в. Гошчава, за 13 кілям. ад Сенькавіч, дзе ладзіў спэктакль. Пастаўлена была п'еса Уладзіміра Галубка ў 4-х актах „Апошняе спатканьне". Калі артысты з вёскі Сенькевіч прыехалі ў в. Гошчава, дык моладзь гэтае вёскі спаткала іх ня вельмі спачувала і недаверчыва. Навет знайшліся такія, што выступалі сьвядома проці таго, каб сенькаўцы ладзілі спэктакль і агітавалі сярод сваей моладзі, каб тая не падтрымала працы сенькаўцаў і не пашла на спэктакль. Найбольш у гэтым кірунку адзначыліся Уладзімір Дрозд і Пахомік Мікалай, якія, напіўшыся гарэлкі, хадзілі па вёсцы і асьмеівалі прыбыўшых артыстаў. Так што пачынаць спэктакль трэба было ў вельмі не спачувалых варунках. Але, як пачаўся спэктакль, моладзь пакрысе пачала наплываць, а хутка зацікавіліся навет і тыя, што агітавалі супроць спэктаклю. Закончыўся спэктакль добра, усе прысутныя на ім былі вельмі задаволены і дзякавалі сенькаўскім артыстам. Але трэба сказаць, што ўсё-ж такі вельмі брыдка моладзі вёскі Гошчава, такой вялікай вёскі, што яна не вядзе ніякай культурнай працы ў сваей вёсцы і навет ставіць перашкоды іншым у гэтай працы. Яшчэ сарамней Гошчаўскаму Гуртку Т-ва Бел. Школы, які нічога ня робіць і істнуе, відаць, толькі на паперы. Бо навет, калі сенькаўцы зьявіліся ў іхную вёску, дык яны ня толькі не паказаліся, каб дапамагчы чым небудзь і спаткаць гасьцей як трэба, але проста недзе пахавaліся, а можа дзе валяліся па завуглах, напіўшыся гарэлкі (бо трэба сказаць, што гошчаўцы ўсе любяць выпіваць). Дык радзім гошчаўцам узяцца за працу нарэшце, каб выканаць такім чынам свой абавязак у адносінах да сябе і да сваей Бацькаўшчыны і не адставаць ад іншых вёсак Косаўскага павету.

Глядзельнік Бядуля-Муха.

Крокі к сьвету.

25-га красавіка г. г. Гуртком Т-ва Бел. Школы вёскі Каранішачы і Задубеньне, сваімі сіламі быў зладжаны спэктакль у в. Ка-

---

скаціну жануць вон, ды за гэта яшчэ й судзяць. Дзе-ж, па вашаму, павінна пасьвіцца сялянская жывёла? Хіба на паветры?

Старшыня. Скажэце сьпярша, ці вы прызнаеце, што ў сельскіх гаспадароў зямлі вельмі мала, а тымчасам вы дзяржалі траціну яе пад папарам?

Трохпалёўка. Гэта ўсім вядома.

Старшыня. Вы прызнаеце, што сялянская жывёла на вашым папары галадуе, дзеля чаго ня можа даць гаспадару карысьці?

Трохпалёўка. Я... я, грамадзянін судзьдзя, старая і гэтак прывыкла, дык іначай рабіць і не магу і не разумею.

Старшыня. Падсудная, можа вы растлумачыце, чаму вы не дапускалі ў вашым севазвароце такой карыснай травы, як кармовая, ды кораньплодаў, што шкодзіла сялянскай жывёлагадоўлі? Штогодным пасевам аднолькавых расьлінаў вы аслабілі і засьмяцілі зямлю не карысным траўём і разьвялі шкодных казюлек і чарвякоў.

Трохпалёўка. Грамадзяне судзьдзі, я старая, распачала гаспадарыць каля 400 гадоў таму. Тады людзей было мала, сенажацьцяў даволі і патрэбы ў пасеве травы ня было. А як-жа цяпер можна сеяць траву на полі, калі селяніну і хлеба недзе сеяць? Дзе нам аб жывёлах думаць, калі часта самім есьць нечага? Аб засьмечваньні палёў травамі, ды аб казюльках ды жуках ды чарвяках я нічога сказаць не магу: яны створаны богам, — і ўсе хваробы, галадоўкі — гэта таксама ад бога; калі ён не пашле дажджу, ды зямелька будзе дрэнная, тады ніякія аграмоны ня здолеюць дапамагчы.

Старшыня. Сядайце, падсудная. (*Да судовага вознага*). Папрасеце сьведку Нядолю Якуба з яго доказамі. (*Уваходзіць Нядоля ў парваных лапцёх і парванай вопратцы, худы, ледзь ходзіць, нясе малы пусты сноп жыта, засьмечаны сарнякамі, і торбачкі з засьмечаным зельлем-насеньнем).*

Старшыня. Сьведка Нядоля, вы павінны даць суду ўрачыстае дакляраваньне, што будзеце казаць толькі праўду. За ілжывыя паказаньні вы будзеце прыцягнены да адказнасьці па закону. Падпішэце ўрачыста дакляраваньне! (*Дае для подпісу паперу*).

Нядоля. Я няпісьменны.

Старшыня. Тады пастаўце тутака тры крыжы. (*Нядоля бярэ няўмела пяро і дрыжачай рукой ставіць крыжы*). Скажэце, сьведка, што вы ведаеце ў гэтай справе! Раскажэце суду, як вядзецца ў вас гаспадарка, які прыбытак з яе маеце.

Нядоля. Ох, грамадзяне судзьдзі, гаротнае нашае жыцьцё: працуеш, працуеш, а як прыйдзе зіма, дык есьці няма чаго. А тутака яшчэ падаткі, якім і лік згубілі. Добра, калі бог пашле ўраджаю, а то—магіла.

Старшыня. Скажэце, сьведка, сколькі ў вас зямлі, колькі душ сям'і і галоў скаціны?

Нядоля. Зямелькі — 6 дзесяцін, сям'і— 6 душ, жывёлы—кароўка, конь, парасё і дзьве авечкі.

Старшыня. Які ведзяцё севазварот?

Нядоля. Ня ведаю, грамадзянін судзьдзя, што гэта такое за севабарот. Ніколі пра яго ня чуў, ніколі яго ня бачыў.

Старшыня. Севазварот — гэта ёсьць лік палёў на вашай зямлі і парадак, у якім на кожным полі засяваецца хлеб, скажам: папар, жыта, ярына, потым ізноў папар.

Нядоля. А... а... цяпер зразумеў. Палёў у мяне тры, а палос 30. Так мой бацька і дзед працаваў, так і я працую.

Старшыня. Значыцца, севазварот у вас трохпалёвы?

Нядоля. Дык гэта выходзе трохпалёвы.

Старшыня. Цяпер скажэце, які ў вас інвэнтар?

Нядоля. Анвэртар?.. Ніколі ня чуў пра гэта і ня бачыў яго.

Старшыня. Інвэнтар—гэта прыладзьдзе, якое ўжываецца дзеля вырабляньня зямлі. Гэта машыны.

Нядоля. Ага, разумею. У мяне ёсьць плуг, які нядаўна купіў, а перш працаваў сахой; потым дзеравяная барана, і больш нічога ня маю.

Старшыня. Калі-ласка, скажэце, сьведка, ці вы ніколі не падлічвалі на грошы, сколькі вы зарабляеце сваім ураджаем?

Нядоля. Ураджаі ў нас вельмі кепскія. Вось паглядзеце. (*Паказвае суду свае снапы*). Каб пералічыць мой ураджай на грошы, то ўсяго з гаспадаркі набярэцца на рублёў 100 золатам. На гэтыя грошы павінен я жыць з сям'ёй, карміць жывёлу, ды плаціць усялякія падаткі.

Старшыня. (*пытаецца ў сяброў суда*). Ці ня маеце запытаньня?

Лубіновіч. Скажэце, сьведка, як жывуць вашыя суседзі?

Нядоля. Якое там жыцьцё? Галадуюць, за што і вёску нашу празвалі „Галадухай". Галадуюць людзі, галадуе і скацінка. Вось тут і жыві, як хочаш (*чэша за вухам*), ды яшчэ і падаткі плаці.

Серадэленка. Скажэце, сьведка, ці ваша кароўка дае шмат малака?

Нядоля. Улетку хапае забяліць страву, а праз усенькую зіму посьцім. Ды як яна можа даваць малака, калі вясной яе прыходзіцца за хвост цягнуць на пашу?!

Серадэленка. Скажэце, сьведка, ці ня ведаеце вы такіх гаспадароў, якія на шасьцёх дзесяцінах жывуць добра, гадуюць 4 кароўкі і праводзяць севазварот не трохпалёвы, а шматпалёвы—з засевам траў і кораньплодаў?

Нядоля. Такіх гаспадароў, каб на 6-цёх дзесяцінах добра жылі, у нас, у Галадусе, няма. (*Сьмяецца*). Гэта немагчыма, каб на 6 цёх дзесяцінах гадаваць 4 каровы. Як можна сеяць траву ды кораньплоды, калі для хлеба не хапае месца ў полі.

Старшыня. Скажэце, калі-ласка, ці ня пробавалі вы як-небудзь палепшыць сваю гаспадарку, ды павялічыць вашы ўраджаі?

Нядоля. Як ня пробавалі?! Што-год прывозім айца Якуба з дзяком; яны абходзяць усё поле, кропяць сьвячонай вадой, служаць малебства, але нічога не памагае. Відаць, прагнявілі мы бога.

Старшыня. Скажэце, сьведка Нядоля, ці быў у вас на вёсцы аграном?

Нядоля. Аграмон? не, ніколі пра яго ня чуў. Хто гэта такі?

Старшыня. Гэта адукаваны чалавек, які ведае, як трэба гаспадарыць, каб павялічыць зыск з сельскае гаспадаркі.

Нядоля. Не, нам на вёсцы гэтага аграмона ня трэба, бо ён нам дапамагчы ня можа. (*Махае рукой*). Калі зямля кепская, то ніякі там аграном не дапаможа. Вось, каб нам у Галадусе ды зямелькі даць, ды падаткаў менш, то добра было-б і без аграмона. А ён нам не патрэбны. (*Махае рукой*).

Пракурор. Скажэце, сьведка, ці акуратна плаціце вы і вашы сяляне з Галадухі падаткі?

Нядоля. Ох!... гора з гэтымі падаткамі! Сэквэстратар дык і дзьверы ў нашых хатах не зачыняе. Нядоімкі за тры-чатыры гады не ўсьпяваем аплачваць.

Старшыня. Больш пытаньняў няма?

Усе. Няма.

Старшыня. Сядайце, сьведка. Грамадзянін судовы возны, папрасеце сьведку Бурака, шматпалёўніка, селяніна вёскі Весялухі, з яго даказамі.

(Працяг будзе).

ранішачы, Крывіцкай гм., Вялейскага пав. Згулялі п'есы: 1) „Суд", 2) „Гурток" і 3) „Лекары і лекі". Ня гледзячы на тое, што гулялі першы раз, усе артысты гулялі надзіва добра, асабліва вясковыя дзяўчаты Марыля Ярмаковіч, Васіліса і Марыля Хацяновічы. Памяшчэньне ўмяшчала 150 асоб, а публікі прышло столькі, што ўсім месца не хапіла. Прысутныя былі вельмі здаволены і прасілі артыстаў, каб часьцей ставілі спэктаклі. Пасьля спэктаклю адбыліся скокі, на скоках хлопцы вышэйўспомненых вёсак вялі сябе добра. П'яных зусім ня было. Гэта паказвае, што яны ўжо знаюць, што гарэлка да добра не даводзе. Чысты збор у суме 30 зл. пойдзе на культурна-асьветныя мэты. Прыходзіцца цешыцца, бачучы добрыя крокі да асьветы.

Каранішацкі Гурток
Т-ва Беларускае Школы.

КАРЭСПАНДЭНЦЫ

Першы крок зрабілі.

(Баранавіцкі пав.).

Пагаворка кажа „ўсяму прыходзіць свой канец" так сталася і ў нас у в. Малахоўцах, Ястрабскай гм. Прышоў канец аднаму з нашых ворагаў — нашаму грамадзкаму сну. А сталася гэта так раптоўна, што амаль усім нашым суседзям з ваколіц, а нат нашай вёскі было такой навінай, як бы сьнег улетку.

І як-жа ня можа быць навінай, калі раптам па суседніх вёсках зьяўляюцца прыгожа маляваныя абвесткі, а да таго яшчэ ў беларускай мове, зразумелыя як старому так і малому:

Чытаюць:—спэктакль вечарына 1-га мая ставіцца: „Лекары і лекі", „Зьбянтэжаны Саўка" і Пасланец" і дзе-ж?—на вёсцы. Праўда, вялікія перашкоды спатыкалі нашых першых змагароў з цемнатой. Час быў трудны, працы ў полі шмат, пара вясеньняя, карыстаць трэба, каб зрабіць пэўныя засевы. Але дзеля таго, што сабраўшыяся працавалі бяз усякага загаду, не адчуваючы над сабой вышэйшай улады і прымусу, бо кожны згадзіўся працаваць па сваей уласнай волі, для справы агульна-грамадзкай. Кожны разумеў, што пара ўжо скідаць путы ярма паняволеньня і ня толькі будзіцца самаму з цемнаты, але і будзіць сваіх братоў, прыгатаўляць з іх авангарды к барацьбе з цемрай за сваю культурную справу, каб не засталіся мы з-заду за іншымі народамі, а сьмелай і адважнай ступой выступалі наперад.

Ахвота іх пераконвала ўсе перашкоды. На рэпэтыцыі зьбіраліся познымі вечарамі, а на заўтра, ад самага раньня працавалі на гаспадарцы, і так праз увесь тыдзень. Сцэну ж будавалі ўначы (рабілі ў гумне). Нат з найгоршай сваёй перашкодай -- дазволам і то далі рады. Дзеля таго, што трэба было ўвесь чысты даход прыназначыць для дабрадзейнай установы, то пастанавілі аддаць яго для прытулку пры Віл. Бел. Гімназіі, а не для польскай установы, як было.

Нарэшце настаў чаканы дзень, але якое-ж было разачараваньне, калі праз увесь дзень ішоў дождж. Прадчувалі нашы змагары, што мала будзе глядзельнікаў. Трэба адзначыць, што наша ваколіцца толькі пачынае будзіцца зо сну. Няма ў ёй ніякіх беларускіх арганізацыяў, як напр. Гурток Т-ва Бел. Школы, а да гэтага часу нічога падобнага ніколі ня было. З нашых сялян мала хто чытае беларускія газэты. Дык яны не маглі зразумець гэтага першага кроку к пачыну добрай справы. Аднясьліся да гэтага неспачувала, што ў выніку дала дэфіцыт. Аднак гэта ахвотнікаў не застрашыла, апрача фізычнай працы, прылажылі матар'яльную ахвярнасьць для справы агульна-грамадзкай зьлiквідаваўшы дэфіцыт і адыгралі паўторна 6-га мая, але на вялікі жаль спаткала іх тое самае, што і першы раз.

На першы пачын вялікі пастрах, але як відаць, шмат маюць энэргіі нашы змагары. Яны пастанавілі вясьці ўпарта далей распачатую працу.

Як у першым так і ў другім спэктаклі асабліва адзначыўся А. Дурыла. Ен добра знаёмы з тэатрам і шмат дзе гуляў у расейскіх спэктаклях, так што можна чакаць памыснага разьвіцьця нашага тэатру. Як для вясковага тэатру, то нічога ня можна сказаць дрэннага і аб астальных.

Шчырая падзяка грам. Язэпу Кубышцы—ахвотна даўшаму сваё гумно, а так-жа падзяка за музыку Язэпу Гутырчыку, што згадзіўся граць за-дарма.

Ня зусім шчырая падзяка паліцыянтам з пастарунку ў в. Малахоўцах (апрача пана каманданта), якія зашчыцілі сваёй ганаровай прысутнасьцю спэктакль, ня купіўшы ніводнага білета хоць-бы за 20 гр., а сядзелі ў першым радзе.

Дык чэсьць Вам будаўнікі беларускай культуры! Сьмела і адважна ідзіце да намечанай цэлі. Нястрашыцеся спатыканых Вамі перашкод. Наперад! Дайце прыклад іншым вёскам.

Недалёкі ад Вас.

Вось дык „культуртрэгеры".

(З Баранавіч).

Кажуць, што ўсяму, што ёсьць апазыцыйнага да ўладаў у Заходняе Беларусі, віною зьяўляецца агітацыя ворагаў Польшчы. Толькі. Але ўзапраўднасьці гэта ня так. Вінавайцы ўсяго-гэтага польскія ўрадоўцы, каторыя панаехалі сюды з розных бакоў і часта-густа са шляхцюкоў ад сахі заселі ўрадоўцамі каля пісьменных сталоў — і, разумеецца, адразу захварэлі на распаўсюджаную хваробу вялікіх паноў: jestem ja, nie było tam kto! Вось гэтыя та — пісакі ад сахі і гнуць тут сваю лінію, каторай выробляюць ня толькі сабе, але і ўсяму польскаму, нат' працоўнаму народу ворагаў і няпрыхільнікаў, гатовых на ўсё, абы выжыць з-за сталоў гэткіх панкоў. Ня трэба і спэцыяльных платных агэнтаў „суседняе дзяржавы": іх роль зусім добра праводзяць „прыроджаныя" панкі-гаспадары над сярмяжнікамі... Больш таго, навет паляка kochającego swoją Ojczyznę можна адразу зрабіць ворагам гэтае айчызны, стоіць толькі „прышпіліць" яму некалькі спраў падатковых, капытковых, фанаровых, паркановых, шметніковых, каб змусіць яго пахадзіць з просьбамі, „адваланьнямі" і іншымі абіваньнямі парогоў урадавых установ... Годзі! выйдзе стуль ня толькі „грамадаўцам", але проста анархістым. Ня верыце? Дык спробуйце,—пераканаецеся. Бо я вось учора ўва-ўсім гэтым пераканаўся! І як! Сяджу гэта, чакаючы выкананьня сваё справы, у Урадзё Скарбовым у Баранавічах і ад нечага рабіць длубаю сабе ў носе казлы, ведаеце, на злосьць урадоўцам і са злосьці на іх, што не зьвяртаюць на маю прысутнасьць ніякае ўвагі і справы маёй таксама ня зьбіраюцца выконваць, — дый хто з іх яе мае выканаць,—кадук іх ведае,— аж раптам уваходзяць у Урад два дебра апранутыя інтэрэсанты. Адзін малады, другі стары. Апошні падыходзіць да ўрадоўца Васілеўскага, як пасьля выясьнілася, і кажа яму, што „ўчора пан мне казаў прыйсьці з кім іншым, каторы ўмее чытаць папольску, дык пан мне пакажа акты падатковыя, ці данныя, на падставе якіх вы мяне аблажылі дахадовым падаткам за 1926 год аж на 130 злотых, калі я маю толькі адну хату і гандлю ніякага не вяду, бо ня браў патэнту і не гандляваў без патэнту, і вось я прышоў, як вы казалі, з чалавекам, каторы можа сам прачытаць"... І што-ж вы думаеце,—пан Васілеўскі, у каторага яшчэ толькі пух пачынае прабівацца пад носам, як крыкне ды тупне на старога інтэрэсанта, кажучы: „інтэлігентны чловек зрозуме вшыстко і з наказу платнічэго, леч не хам, ктуры шука собе інных... адвакатаў". Значыць не даказаў ён аднаго: — хамаў. Дык інтэрэсанты аж пабляднелі, пры чым малады з іх, як аказваецца, праўдзівы тутэйшы адвакат, нешта шапнуў стараму, а той зьвярнуўся да пана Васілеўскага, каб назваў яму сваё прозьвішча, але той адказаў яму проста: „Не паньскі інтэрэс". На гэтым інтэрэсанты скончылі сваю справу ў Уржэндзе... А я ўсё сяджу і супакойна сабе далей длубаю казлы ў носе, адвак чую, як урадоўцы па пачыну Васілеўскага змаўляюцца зараз-жа паслаць да старога інтэрэсанта сэквэстратара, каб апісаць яму ўсю драбязгу дамавую, ня гледзячы навет на тое, што сягоньня яшчэ 21.V 27. г.ё. апошні дзень дабравольнае ўплаты падатку. І скіравалі эгзэкутара... Дык напэўна ўжо вырабілі да гэтага часу як самаго старога, так і яго сям'ю на бялорусінаў-палянафілаў тыпу понимаете ли. Але не канец... сяджу далей, длубаю... здаецца, усіх гэтых Васілеўскіх праглыну... Раптам зьяўляецца новы інтэрэсант: ня то быўшы чыгуншчык, ня то цяперашні звошчык баранавіцкі... І гэты таксама папёрся да ясьневяльможнага панка Васілеўскага з нейкаю паперкаю, але той яго так пагнаў ад сябе, што ён ужо на затрымаўся і каля іншага ўрадоўца, толькі падляцеў, як вогненная са стыду „камэта" да мяне, дый давай пытаць, дзе гэта належыць заплаціць „grzywnę śmietnikową", гэта значыць: за неачыстку вуліцы, і давай ён тут мне скардзіцца на ўсё ды на ўсе гэтыя „гржыўны падатковыя", паркановыя і іншыя — „прынясуць, кажа, паперку, — плаці за неачыстку вуліцы, а калі гэта было, — пытай — ня пытай, не даведаешся, і самі яны ня ведаюць; прынясуць, кажа, паперку, — плаці фанаровыя, бо некалі ўначы, выяжджаючы на заработкі, як звошчык, хаця быўшы ўрадовец, не гарэла нейкую сякунду сьвечка,—плаці ты, братко, фанаровыя; прынясуць, кажа, паперку, — плаці, братко, паркановыя, бо пару палак у паркане перамяніў на новыя без дазволу Магістрату і заплаці яму 3 зл.; прынясуць, кажа, паперку,— плаці ты, брат, і „обратовыя", бо Урад думае, што ты нечым (ды няпраўда) гандляваў (хіба вашыма?), хаця ты і ня марыў быць уласьнікам у тым годзе патэнтаў; прынясуць, кажа"... Сплюнуў ён на падлогу, дый махнуў рукой... Толькі я яго і бачыў, хаця і ня мог вытлумачыць яму, гдзе належыць плаціць шметніковыя... Аж раптам: „A co tu pan siedzi"? — Паглядзеў я на маё начальства тады і кажу, што я чакаю і пільную сваю справу. Гэта аднак не памагло, бо ўрадавец сказаў мне гэткае слаўцо, што магу толькі адказаць цяперка яму, што ён сам бзікаваты „культуртрэгер", каторага трэба знаць.. мятлой. Дык з гэтым урадоўцы разышліся сабе па сваіх кватэрах, а я з пераканаіньнем, што хутка прыйдзе да мяне паперка з... „адсэтковымі". Але хай ідзе, абы ня мне ісьці да іх!...

С—і.

Асаблівы лектар.

(В. Люшнево, Баранавіцк. пав.).

Дзіўныя цяпер людзі блутаюцца па нашых вёсках... Гэтак прыяжджаў да нас нейкі лектар беларускі п. Цайлобскі і чаго ён толькі тут нам не нагаварыў: ён піў гарэлку з Вітасам, і ён у Радах Людовых быў цэлым камандзірам, і ён тое, і ён сёе, а відаць „нічавое", як кажуць. Вось блутаецца часам у тэй ці іншае вёсцы, няма ведама чаго. І лектар з яго, як з быка асёл, і агітуе ён, як дзіця, і думкі мае як з паветра, і ўсё у яго гэткае, але за што і чаго ён у поце працуе, падаючыся то за паляка, то за беларуса—сельсаюзьніка... А ці ж ён тут адзін блутаецца? Іх шмат і навет з Вільні, і ўсё як нейкія лектары, ці лекары... А чаго і хто іх сюды просіць прыяжджаць?

Вось... гэткая, відаць, ужо доля мужыка, што. хочаш-ня хочаш, а трэба яму нейкага лектара...

Сумны.

Вось якія ў нас парадкі.

(в. Галынка, Вальянск. гм., Баранавіцк. пав.).

Каля нашае вёскі праходзіць тракт, каторы ідзець з Нясьвіжа ў Слонім. На гэтым тракце растуць бярэзіны, як кажуць у нас „прысады". У студзені месяцы с. г. хтось зрэзаў адну бярэзіну. Першы аб гэтым даведаўся заступнік солтыса Уладыслаў Ямроз— паляк Петракоўскага ваяводзтва, каторы застаўся з часоў сусьветнае вайны. Гэны Ямроз напісаў запіску да вучыцеля, Уладыслава Урбановіча і прыклеіў да вакна. Назаўтра гэная „двойка" вучыцель з заступнікам солтыса зрабілі рэвізыю ў Міхася Судніка, шукаючы бярэзіны, каторае і не знайшлі.

Гэны вучыцель заўсёды выступае ў ролі паліцэйскага і страшыць нашу люднасьць, што і вядома ўжо кожнаму чытачу. На Юр'я (стар. стыля 23/IV) біліся два хлапцы паміж сабою, дык гэны вучыцель кінуўся да хлапцоў з рэвальвэрам і пагражаў, што застралю, як вучыць, дык ня ўмее, а як на розныя выбрыкі дык ён здатны.

Цяпер скажу пару слоў аб заступніку солтыса Улад. Ямрозе. Вёска Галынка і Ліхасельцы—гэта адзін школьны абвод. Вёска Ліхасельцы ў 1926 г. злажыла дэклярацыі на ўрадовую беларускую школу, што вучыцелю і заст. солтыса вельмі не падабалася. І вось, 27/IV с. г. прышоў гэны Ямроз у вёску Ліхасельцы з дэкляарацыямі на польскую школу, каб падпісаліся. Тайным спосабам ён і ашукаў некалькі сялян, каторыя падпісалі памянёныя дэкляарацыі. Першым падпісаў Ян Грабёнка, каторы лічыўся сьвядомым — але здурэў, пры гэтым ён-жа быў і сябрам Гуртка Т-ва Бел. Школы, адкуль яго ўжо выключылі. Гэны Грабёнка мае апарат „Кіно" і хоча дастаць дазвол, дык ён думаў, што будзе яму лягчэй, але, як бачу, дык і да Каляд пэўна ня будзе дазволу (якраз год).

Гэтае-ж самае зрабіў Ямроз і ў нашай вёсцы Галынка. У той самы дзень 27/IV ён з вучыцелькаю Урбановічоваю (вучыцеля ня было дома дома) пачаў зазываць бацькоў, каторых дзеці ходзяць у школу, але бацькі не пашлі, толькі прышло некалькі матак. Бачучы, што трудна ашукаць бацькоў, каб падпісаліся (а маткі няпісьменныя) яны ўстроілі гэткую штуку. На дэкляарацыях пісалі так: за няпісьменнага, напрыклад, Сьцяпана Чэрняка распісаўся такі-то, і прымусілі падпісацца кожнае дзіця за свайго бацьку.

Дык вось, што зрабіў гэны наш заступнік солтыса пан Ямроз.

Грамадзяне!—гэную абмылку можна паправіць, зьвярнецеся да сьвядомых людзей, яны Вас навучаць, што зрабіць. Памятайце, сяляне, калі застанецца і на далей Ямроз заступнікам солтыса, дык нас чакае марнае жыцьцё. І так, не чакаўшы доўга, павінны скінуць яго з заступніцтва солтыса!

Явар.

З Радавае Беларусі.

Стан Беларускае прэсы.

Самая старая ў Радавай Беларусі бальшавіцкая газэта „Звезда", орган ЦК КПБ друкуецца ў расейскай і беларускай мове, а з пачатку чэрвеня, калі будзе сьвяткавацца дзесяцігодзьдзе яе існаваньня, „Звезда" ўжо будзе цалком друкавацца ў беларускай мове.

„Савецкая Беларусь" — першая ў Радавай Беларусі штодзенная беларуская газэта. У маі выйшаў 2000-ны нумар яе.

„Беларуская Вёска"—сялянская газэта, тыраж якой пераваліў за 15000. Яна атрымлівае звыш 3600 карэспандэнцый у месяц. „Беларуская Вёска" змагаецца за новую сацыялістычную вёску. Яна зьяўляецца для селяніна тым раднікам, які дапамагае яму палепшыць сваю гаспадарку, павялічыць свой ураджай, правесьці мэліарацыю.

„Чырвоная Зьмена"—камсамольская газэта, усяго год, як перайшла на беларускую мову. „Чырвоная Зьмена"—арганізатар рабочай і сялянскай моладзі, яна выхоўвае гэтую моладзь у ленінскім напрамку.

Сем беларускіх газэт маюць акругі: Бабруйск—„Камуністы", Магілёў—„Сялянка", Віцебск—„Сялянскую", Ворша—„Камуністычны Шлях", Калінінск—„Нашага Працаўніка", Полацк — „Чырвоную Полаччыну", Мазыр—„Савецкую Вёску".

Беларускі друк не абмяжоўваецца толькі газэтамі. Ён мае рад часопісаў, „Полымя", „Маладняк", „Узвышша". Гэта — сур'ёзныя палітычна-літаратурныя часопісі. Ужо выйшаў нумар ілюстраванага часопісу выданьня „Савецкай Беларусі"—„Чырвоная Краіна". Гэта таксама прадвесьнік будучага рэгулярнага тыднёвага ілюстраванага часопісу.

Адчыненьне сялянскага ўнівэрсытэту ў Горках.

1-га мая адбылося ўрачыстае адчыненьне сялянскага ўнівэрсытэту ў Горках. Заняткі будуць вясьціся толькі па нядзелях. Атрыманы прывітаньні ад Усесаюзнай Акадэміі Навук, лінінградзкіх вучоных, ад тав. Чарвякова і інш. Прынята на ўнівэрсытэт 87 слухачоў.

Сельска-гаспадарчыя курсы для сялянства.

За мінулую зіму Наркамзем наладзіў для сянства 260 кароткатэрміновых курсаў па сельскай гаспадарцы.

Найбольшы лік курсаў удалося правесьці па Менскай акрузе (47), Віцебскай (36), Калінінскай (36), Бабруйскай (30) і Магілеўскай (26).

На 2.859.000 р. крэдытаў каапэрацыі.

Усесаюзны Каапэрацыйны Банк адпускае для БСРР на трэці квартал крэдытаў у разьмеры 2.859.000 р. З гэтай сумы 150.000 руб. назначаецца саматужніцка-прамысловай каапэрацыі і 270.000 руб. на разьвіцьцё пазычальна-ашчадных таварыстваў.

Электрыфікацыя.

Разьвіцьцё электрабудаўніцтва БСРР у бліжэйшыя 5 год вызначана па наступных асноўных лініях: пабудова раёнаых электрастанцый; разьвіцьцё і пераабсталяваньне гарадзкіх станцый ва ўсіх гарадох Беларусі; фабрычна завадзкое электрабудаўніцтва; сельскае электрабудаўніцтва.

Агульная сума капітальных затрат на электрыфікацыю БСРР у працягу 1926-1932 г.—22.180.000 руб.

Вывучэньне хатніх рамёстваў.

Дзеля вывучэньня стану хатніх рамёстваў і спосабу апрацоўкі, Інстытут Беларускае Культуры разаслаў у кожную акругу спэцыяльныя анкеты.

Да гэтага часу атрымана з месц да 300 запоўненых анкет.

Бюджэт часу селяніна.

Інстытут Бел. Культуры распачаў вывучэньне бюджэту часу селяніна: колькі селянін працуе, адпачывае, даглядае скаціну і г. д. Абсьледваньню падлягае 40 дзён у годзе. Запоўненыя анкеты сьведчаць аб тым, як мяняюцца погляды маладога пакаленьня: моладзь траціць шмат часу на чытаньне газэт, кніг і ўжо ня моліцца богу.

Усебеларускі зьезд эспэрантыстаў.

22-га мая ў Менску скліканы другі ўсебеларускі зьезд эспэрантыстаў. На зьезьдзе разглядаліся пытаньні далейшай сувязі з заграніцай.

Рэдактар-Выдавец: С. Татарын.
Друкарня Я. Левіна, Вільня, Нямецкая 22.